

CHƯƠNG HAI MẸ I MẸ T

ÔNG DƯƠNG VĂN MINH LÀ AI ?

Hình ảnh của ông Dương Văn Minh do các ông h viên của ông đưa lên Việt Nam cũng như ông ngoi quc đã đc rút ng n g n l i ch còn m t vài nét ca t ng cá nhân, nh ng th ng không đúng và có quá nhi u s vi c, chi ti t quan tr ng thì đã b b l ng trong bóng t i. Hình ảnh đó đc tóm g n trong m t vài ph m cách căn b n c n thi t và có l i cho nh ng ng i lãnh đ o nh : đó là m t ng i ch tr ng "hòa bình", liêm chính, trung tr c, bình

dân và đấng kính nể, v.v... Cũng nên biết về Việť xem ông ta như một "người đi
đi thi có giá trị". *Tờ Kinh Tờ Việt Đông* còn
trình bày xác nhận ông ta đã tốt nghiệp trường Des Charles của Pháp nữa.

Nhân vật này có thể không cần phải có những nhận xét quá đỗi thận trọng
đâu, nếu người ta nghĩ tới những câu nào đã thúc đẩy ông đi thi hành động và
nếu chú ý khó khăn của việc tìm kiếm ông người ta sẽ thấy là các phẩm
tính đã gán cho ông không đấng chính xác lắm đâu. Những biến cố mà ông
đã dính vào, sự bất nhứt và những mâu thuẫn của những người chung quanh
ông đã cho thấy rằng ông thực sự là công dân của những khuynh hướng
chánh trái khác nhau hoặc của những nhân vật có tham vọng cá nhân những
sau đó họ đã bỏ rơi ông ta trong sự bối rối không biết phải làm gì.

Ông sinh ngày 19 tháng 2 năm 1916 tại Mộ Tho, ngay thị xã của một thị trấn
cũ của người Khơ me, một giảng viên quản lý thu thuế ở sông
Cố Long. Ông đã lên Miền Tây Nam Bộ trong vùng rừng ruồng mênh
mông có nhiều sông rạch rỗng và sâu. Thân phận ông là một người cao lớn
hiền lành, thông thạo của Chánh Phủ, giỏi về văn chương thi phú Việt Nam
và triết học Lão Giáo, chuyên sống cho bần bần. Thân mẫu ông cũng to con, đen
đúa có giọng máu Cam pu chia. Trong gia đình nhà vợ, ông Minh là một người
người đi đấng biết, thích có bần bần, không sợ cái chết, thực sự có sự kính trọng
các quan chức, và cũng có một màu da ngâm đen. Ông học hết bậc trung
học ở trường Pháp Chasseloup-Laubat và có tú tài đôi, khoa học. Ông ta gần
như là một học sĩ, biết đọc và là một tay chơi quần vợt rất có hạng.

Năm 1939 ông bắt đầu viên vào bộ binh của người Pháp. (nguyên tác:
infanterie coloniale). Vào thời đó, các binh sĩ bộ binh này thực sự có biệt
danh là những con "cá heo", là những tay đấm đá, dân xâm mình, hay nhử
nhử và lúc nào cũng sẵn sàng đánh nhau. Không như các bộ Việt Nam
yêu cầu khác thực sự tránh gây sự, ông Minh to mồm và hiếu chí, không
bị qua chuyện gì hết, chỉ húc thực sự mỗi khi bị khiêu khích và húc mạnh.

Năm 1940, ông ra trường với cấp bậc chú úy ở Thủ đứ Mộ, đấng hạng 3.

Năm 1945 được thăng trung úy và là sĩ quan thao câa đän quân Vũng Tàu. Cũng vào năm đó, ngày 9 tháng 3 khi quân Nhật tấn công các đän vä Pháp, ông chiến đấu mãnh liệt suốt đêm, nhưng khi cuộc chiến chấm dứt, ông đã theo Nhật, đó là một điếm quá yếu. Khi Nhật đầu hàng, để tránh ra khỏi đäng quân pháp, ông lui về quê nhà ở Mộ Tho sống với một quan chức, ông Nguyễn Ngọc Thạch, bạn của thân phụ ông. Trong vòng mấy tuần lễ với sự sống sót của anh đến lúc phải về tìm lại đäng, ông lại nhập vào "Ban hành chánh Việt Minh" của tỉnh Mộ Tho. Đầu tháng 10 năm 1945, khi đoàn quân thiếp giáp của đäi tá Massu vào Mộ Tho, ông từ chối cho họ bắt mà không kháng cự. Đäng häng về Sài Gòn, nơi ông bắt đầu tìm kiếm một quân nhân đào ngũ, chánh quy của ông sang Cảnh Sát để bắt đầu đäng Catinat để đi tra. Ở đó ông bắt qua một căn hành xác quá khủng khiếp. Các nhân viên đi tra đã đánh ông bằng gót giày làm gãy hàm răng trên chä còn lại một chiếc. Tại lúc đó ông mới có biệt danh là "Minh sún" (nguyên tác : "L'Édenté"). Mãi đến năm 1947 ông mới được trở vào quân đäi Pháp lại với cấp bậc cũ. Là một sĩ quan tốt, rất chịu khó chiến đấu không mệt mỏi, ông được binh sĩ trở về thu được những món. Năm 1951, ông được thăng cấp đại úy và đảm nhiệm chức vụ sĩ quan tùy viên cho ông Trần Văn Hữu, Thủ tướng Việt Nam. Năm 1952 ông được thăng Thiếp tá và được gọi đi thực hiện lập Chä Huy Tham Mộ u ở Pháp. Đầu 1953, ông ra trở về và trở về Miền Trung Việt Nam với cấp bậc Chä Huy Tham Mộ u cao cấp. Ở đây ông chỉ huy nhiều cuộc hành quân trong vùng rừng thiêng nước độc của "dãy phä buän hiu".

Sau Hiệp ước Genève 1954, ông được gọi về Sài Gòn. Thành phố Sài Gòn lúc bấy giờ như một thùng thuốc súng sắp nổ, không người nào tin vào khả năng đäng về của tân Chánh Phủ của ông Diäm. Ở Miền Nam Việt Nam các giáo phái Hòa Häo, Cao Đài và Bình Xuyên rất hùng mạnh. Lực lượng quân sự của họ như tính chung lại được lên quá con số 50.000 người và những vùng rừng núi của họ trở về rừng khoän 1/3 đất nước. Bäy Việt, lãnh tụ Bình Xuyên tập một cuộc thảo luận đã trở thành một tổ chức lãnh, là một người hung bạo và gan dạ như một con trâu rừng, làm cho cả thế giới mà không còn ai nghi ngờ gì nữa. Ông ta nắm chắc nhä sát, nắm sòng bạc Đäi Thạch Giäi, kiểm soát bên con buôn người Tàu, các lò sát sinh, và một sự lưu thông đäng bä cũng như đäng thäy. Do đó ông ta rất giàu mạnh, dân chúng ai cũng sợ.

Nh ng ông Di m có quy t tâm c n ph i phá b t p đoàn phong ki n và ch ng t uy quy n c a Chánh Ph mình. Do đó ông cho thăng c p ông Minh lên đ i tá, trao cho ông quy n ch huy ti u khu Sài Gòn Ch L n v i toàn quy n hành đ ng. Lúc b y gi ông Minh m i kêu g i đ n s h p tác c a các sĩ quan thâm niên thu c các ti u đoàn Dù. Ngày 28 tháng 4 năm 1955 h i 4 gi sáng có ti ng bách kích pháo n ng n trong thành ph . M t c t khói đen kh ng l b c cao trên n n tr i. Cu c chi n ch ng các giáo phái b t đ u. Cu c chi n n y kéo dài 2 năm. M t cu c n i chi n đ m máu , không khoan nh ng, n u không mu n nói đ n hai ch "tàn nh n", t chi n đ u trong đ ng ph đ n các tr n t p kích c a đ c công trong vùng sinh l y, các tr n xung kích c a thi t giáp su t c Mi n Tây Nam B . Ông Minh có m t kh p n i khi có ch m súng n ng. Ng i c a ông ta đã ph m vào m t vài hành đ ng "th t nhân tâm", c p m t xe hàng hóa g i là chi n l i ph m tr giá 8 tri u đ ng, chia c kho b c c a B y Vi n trên 100 tri u đ ng (t ng đ ng v i 1 t quan Pháp cũ lúc b y gi). Thanh toán Bình Xuyên xong là đ n l t Hòa H o, m t cu c đ i b t v i đ lo i c m b y, xuyên qua các đ ng ru ng mênh mông ng p n c, xuyên qua các gi ng cát, các kênh r ch hay các r ng đ c r ng tràm. Hàng lo t cu c sẵn lòng ng i kh p n i, không nhân ch ng, đ c di n ra trên hàng trăm cây s t Đ ng Tháp M i đ n núi Th t S n qua t n biên gi i Vi t Miên. Cho đ n khi v i hành đ ng ph n tr c b t đ c t ng Ba C t, m t nhân v t n i ti ng, m t v ch huy tr ng g y gò đ tóc dài c a kháng chi n quân Hòa H o mà c ng i Pháp l n c ng s n không h đ c và cũng không khu t ph c đ c .Ba C t b x t b ng máy chém và c Hoà H o không bao gi tha th cho ông Minh v chuy n n y. Lúc b y gi ông Minh là m t quân nhân và s thù h n n y không làm cho ông quan tâm l m. S ch ng đ i tri n miên c a giáo phái Hòa H o đ c ăn sâu trong c 11 t nh đông dân c c a đ ng b ng sông C u Long đã làm suy gi m m t cách đáng k đ n t m vóc c a ng i lãnh đ o Mi n Nam khi ông Minh th t s b c vào con đ ng chánh tr . Nh ng đây là m t vi c khác...

Năm 1958, t ng Minh v Sai Gon trong chi n th ng. L l c, tràng hoa, vinh thăng trung t ng.... di n hành, duy n binh, kèn tr ng Nh ng bà Ngô đình Nhu c v n chánh tr và em dâu c a ông Di m l i không tin t ng nh ng t ng lãnh quá bình dân. Bà nói v i ông Di m :

- " Không nên đ cho n m nh d i tr ng c a mình m t quân nhân có quá nhi u nh h ng trong quân đ i . V i khuy nh h ng thông th ng thích các cu c đ o chánh ki u Nam M c a ng i Anh, đã là m t ng i chi n đ u gi i, nh ng đ b mua chu c, không thông minh m và nh t là không bi t gì m v chánh tr , t ng Minh không khéo r i s tr thành m t t ng lãnh đ cho ng i ta nh m vào. Ch c n có m t đ ng giây nh nào đó c a tòa đ i s hay B Ngo i Giao M và m t c v n có h ng c a b n Trung ng tình báo Hoa k (CIA) là đ r i. Cho nên t h n h t là chúng ta nên gi m t kho ng cách nào đó đ i v i ông ta."

M c đ u các phe phái đã b đ p tan, các cán b c ng s n không có đ c bao nhiêu, nh ng ch đ c a ông Di m cũng ch a đ c t t i cho m. Là m t ng i ngoan đ o i th m nhu n t p quán c a Kh ng M nh, v T ng Th ng c a Mi n Nam Vi t Nam là m t ng i q c gia c c đoan và đ n gi n y v n còn đ c thân, s ng kh c kh , nên có m t đ ng i chánh tr đ t trên n n t ng "t p trung quy n hành", v i m t tinh th n đ o đ c kh c nghi t, tôn tr ng và b o v tri t đ tôn ti tr t trong gia đình, cùng v i m t s h ng đ n chánh tr cho dân chúng và m t s nâng đ vô đ u ki n đ i v i kh i giáo dân di c t Mi n B c. Các vũ tr ng và ti m hút đ u b đ óng c a, c b c b c m, v ch ng ph i có c i h i h p pháp, t i ngo i tình ph i b x tù và h c t p chánh tr b t bu c. H u h t các v trí then ch t trong chánh quy n đ u do trí th c Mi n Trung n m gi . T ng Minh v n là ng i Nam , g c Mi n Nam Vi t Nam , r t s nh ng s gò bó, nghi l và nh ng mánh khéo chia r b n bè. Ông m nh m ch trích các trí th c Mi n B c và Trung hèn h , th ng đ i h đ p, t cho mình là "nh ng con m t sách". Ông không c n bi t đ n "d ch r a t i" nó đang tàn phá hàng ngũ các c p tá đang ch y lo cho v n đ th ng c a h . Khi có đ p đi thăm mi n quê v i T ng tr ng qu c phòng , ông t tách r i kh i đoàn quan khách, đi n n trong đám nông dân, có khi i xu ng ru ng sinh l y mà không c n ph i xắn qu n hay c i gi y., còn có đ m hôi thì t kéo tay áo lên chùi trán. V i hàng binh sĩ thì ông nói công khai :

- "Nên đ thì gi ch y theo tán gái còn hay h n là ch y theo m y ông c đ o"

Trong các cu c ti p tâm thì ông t ch i tán t nh đ ki m đi m v i bà Nhu, ch trích công khai các công ch c và các sĩ quan xin vào đ ng "C n Lao" (chú thích c a tác gi : d i chiêu bài c a "đ ng C n Lao", đây là m t s tuy n ch n m t đ i ngũ cán b và nh ng ng i đ c g i là u tú đ ph c v chánh quy n hi n t i) V th c a ông l n l n b lu m . Vào cu i năm 1959, ông đ c c làm thanh tra các Quân Đoàn I và Quân Đoàn II (Vùng Hu và Cao Nguyên Trung Ph n). Nh ng th t s ông không r i kh i Sai Gon và c ng i trong văn phòng c a mình. Vì các đ c quy n c a ông đã đ c ông Ngô đình C n làm h t r i, ông n y là ng i em "út" c a ông Di m, m t v lãnh chúa x o quy t và bí m t, m t y viên chánh tr và th qu c a Mi n Trung Vi t, m t ng i n m h t c vùng v i m t m ng l i cán b đ ng viên đ ng C n Lao, t c nh sát đ n binh sĩ và đi m ch viên, m t ng i t cho mình là th y h t, bi t h t, mua chu c và b o đ m s trung thành c a m i ng i b ng ti n b c hay b ng m t s giúp đ nào đó... m t ng i không ch u b qua b t c m t chuy n l n nh nào c .

Ngày 11 tháng 11 năm 1960, hai v đ i tá thu c binh ch ng Nh y Dù đã làm m t cu c đ o chánh Sai Gon v i 3 ti u đoàn Dù, h đã chi m h t các đi m tr ng y u trong th đô, đánh vào Liên đoàn Phòng V Ph T ng Th ng g n v n Bách Th o và bao vây Dinh Đ c L p. Các sĩ quan n y đã m i ông Minh lãnh đ o cu c binh bi n n y nh ng ông t ch i, không tham gia. Cu c đ o chánh th t b i. Các sĩ quan ch y qua Cam B t. T ng Minh cũng không đ c ân hu gì h n. Đ n năm 1961, ông nh n m t ch c v m i : "T L nh B T L nh Hành Quân" c a quân đ i. Nh ng cũng ch là m t ch c v t ng tr ng "ng i ch i s i n c" mà thôi. B i vì trong nh ng cu c hành quân ch ng du kích đ u tiên và thành l p các "Khu trừ m t", ít khi mà quân đ i can đ vào. B t bình vì coi nh đ ng nhiên b g t ra ngoài vòng, ông ta cầu nhàu, g m nh m m i h n n y, nh ng v n gi m t thái đ h t s c th n tr ng.

Năm 1963 ông l i đ c ch đ nh làm "C v n quân s cho Ph T ng Th ng", m t ch c v hoàn toàn có tánh cách danh d và th đ ng. Dù sao thì ông v n là ng i r t bình dân trong quân đ i nên có m t nhóm t ng lãnh và đ i tá đã ti p xúc v i ông đ chu n b cho m t cu c đ o chánh, Ông Ngô

đình Nhu như cách sát mọt voi cách ông cho biết nên đã cách giác để phòng. Nhưng ông không tin là ông Minh có để tài cán, nên bỏ qua việc này với mọt câu nói có vẻ khinh bỉ :

- " Anh ta có sức cách mọt con voi như ông có bộ óc cách mọt con chim muông. Không có quân đội ông thì voi không thể làm gì được đâu. "

Ông Nhu nói cũng đúng lắm nhưng ông đã lầm. Tướng Minh và "nhóm để o chánh" cách ông không thiếu quân đội đâu :

- Tướng Maxwell Taylor, cách viên quân sự để cố biết cách Tướng Tháng Kennedy là người để ưu tiên đã tiếp xúc và khuyến khích nhưng người để o phán.

- Để sĩ để để cách Hoa Kỳ ông Henry Cabot-Lodge, nhà quý tộc cách thành phố Boston, mọt người để biết tính toán và rất lắm lòng... đã làm giúp cho việc để trợ giúp cách mọt kế thuát gia thuác Cục Trung áng Tình Báo :

Để tá Lou Conein (18 năm để Việt Nam), mọt bộ mọt có hàng, mọt kế phiêu để ưu rất nên thể như ông rất để để, cha là người để Nga mọt là người để Pháp, với là người để lai Âu Á, anh là cách chủ chỉ n binh cách OSS (tián thân cách CIA) để bộ ng biết n Bộ cách Việt , cách huấn luyện viên cách như ông toán để cố công Việt Minh để ưu tiên vào năm 1945... (chú thích thêm cách tác giả :Có mọt chuyên viên CIA khác làm việc chung với Lou Conein. Đó là để tá Spera, người để sau này để cố n việc để ông là để thanh toán Che Guevara ở Bolivie). Tướng Minh và Lou Conein đã biết nhau thể chỉ n để ch đánh Bình Xuyên, mọt chỉ n để ch đã gây ra nhưng sự để ông chám náng giáa sĩ quan Phòng Nhá cách Pháp và cách viên quân sự cách CIA . Người để Pháp thì ông há Bình Xuyên, nhưng người để ông minh cũ trung thành với Pháp. Người để Má thì ông há ông Diám và tướng Minh trong việc nám để thể trợ n Sài Gòn - Chợ Lán. Các tác chung quanh tướng Minh và Conein trong việc chuán bị để để ông Diám, còn có cách mọt nhóm chuyên viên: tướng Lê Văn Kim, mọt sĩ quan tham máu quan trợ ng

(tr c th chi n 2 Paris là ng i đ o di n đã làm vi c v i Marcel Pagnol), t ng Tr n thi n Khiêm (sau n y là Th T ng và là cánh tay m t c a T ng Th ng Thi u), t ng Mai h u Xuân, (c u t l nh C nh Sát Đ c Bi t, m t ng i có tánh đ t khoát, hung đ và thù h n, bi t r t nhi u chuy n bí m t và có đ i tr ng nhi u toán sát th trung thành và ph c v vô đ u ki n.), Đ i tá Đ M u, Giám Đ c Nha An Ninh Quân Đ i, c u trung sĩ v binh Vi t Nam th i Pháp, m t con ng i m u sĩ đ y mánh khỏe nh ng không bi t ng i ngừng là gì. Con bài ch c a nhóm ng i n y là t ng Tr n văn Đôn, Tham m u tr ng QLVNCH, ng i đ c bà Nhu v a đ p v a say mê b o v đ c bi t. T ng Đôn là ng i đ c T ng Th ng Di m và ông Nhu tín nhi m hoàn toàn, s là ng i ph i h p không b nghi ng cho toàn nhóm.

Ngày 1 tháng 11 năm 1963, ch đ b l t đ , C hai ông Di m và Nhu đ u b đ i úy Nhung thanh toán b ng m y phát súng l c 12 ly và b đâm thêm nhi u nhát dao găm. Đ i úy Nhung, sĩ quan c n v c a t ng Minh, là ng i thi hành t t c l nh c a t ng Minh m t cách mù quáng. Sau khi thành công, nhóm đ o chánh thành l p "H i Đ ng Quân Nhân Cách M ng" và t ng Minh đ c giao cho ch c Ch t ch n m l y chánh quy n. Nh ng không ph i ch h b m t ông T ng Th ng b ng đ i bác là đã ch ng minh đ c là mình có kh năng tr qu c. T ng Minh lúc nào cũng trung thành v i b n bè nên đã ch đ nh ng i b n cũ trong kháng chi n và cũng là b n trong tù là v quan l i Nguy n ng c Th vào ch c v Th t ng Chánh Ph , và giao B Th Thao cho m t ng i b n khác c a ông, m t ki n trúc s ẽ m y u b nh ho n , m t ng i su t c đ i ch a bao gi bi t làm m t đ ng tác th đ c nào. H i đ ng Quân Nhân quá b n tâm v i h s v "s đ c tài c a ch đ Di m" nên không có đ a ra đ c m t ch ng trình hành đ ng v chánh tr hay kinh t nào . T ng Minh đã có nh ng l i tuyên b làm cho các nhà báo s ng s t :

- "Chúng tôi cũng đã nghĩ ẽ i h c thuy t. Nh ng trong hi n ẽ i, có r t nhi u vi c quan tr ng h n: n m v ng l i công vi c đ đi ẽ i chi n th ng."

Ngoài ra, vì các đ n v ẽ u tú c a quân đ i c t p trung và đóng m i ẽ th

đô, cũng nh có nhi u t ng lãnh m i lo tìm ch c v và b ng l c, nên đã có m t kho ng tr ng tr m tr ng trong lãnh th . Các " p chi n l c" t ng đ c xem là x ng s ng c a h th ng phòng th c a dân chúng ch ng l i Vi t C ng l i b phá tan. Có nhi u v t ng b tr ng và công ch c cao c p b b t giam hay l u đày, và có nhi u v t nh tr ng b cách ch c. C ng s n l i đ ng tình tr ng h n lo n trong quân đ i , l i đ ng kho ng không chánh tr và s thi u v ng c a n n hành chánh trong lúc n y đ ti n hành nh ng hành đ ng qui mô h n trong t t c vùng quê thu c đ ng b ng sông C u Long C n nói v vi c "n m ch t tình hình" c a các t ng lãnh thì đó th ng đ c di n d ch ra là nh ng cu c "làm ti n". Tr c tiên, các "ông đ o chánh" b t đ u là "đánh vào" các k ngh gia, h cho đó là nh ng ng i đã làm giàu đ i trào ch đ cũ. C v n tài chánh c a ông Nhu, m t nhà t s n có h ng Hu . đã b b t bu c ph i n p 60 tri u đ ng. Theo l nh c a t ng Minh, v linh m c t ng làm l r a t i cho ông Di m b b t . B h m đ a x t hình, linh m c n y ph i giao l i cho v nguyên th qu c gia 35 tri u đ ng, s ti n đã đ c T ng Th ng Di m giao cho nhà th thu c Dòng Chúa C u Th đ ng K Đ ng.. Sau đó, các "ông đ o chánh" t chia nhau kho n 500 tri u ti n công qu còn l i sau cái ch t c a ông Di m. Dinh Đ c L p, chán n n và phi n ph c vì c ph i c u xét các h s , t ng Minh ti p h t m i ng i . . làm cho các c quan an ninh mu n điên lên. Có m t ngày nào đó, trên 20 ng i m c qu n ng n không cà v t đi gi y b , đ n trính di n c ng. T t c đ u là b n qu n v t c a ông Minh, nh ng ông thông ông phán, nh ng th y th ký, nh ng ng i gác c a, l c s và có c nh ng ng i l m banh n a. T t c đ u vào công viên và ch i sân qu n v t c a Ph T ng Th ng luôn trong su t hai gi đ ng h v i t ng Minh. Ngay nhà ông Minh đ ng Chasseloup Laubat, các c a vào ra cũng không có ng i canh gác. Còn Bà t ng Minh thì cũng đ p, l n con, lúc nào cũng t i c i, không ki u cách, m i t t c b n bè. Nhà luôn luôn có b n bè khách kh a, nh c sĩ, các chiêm tinh gia, và m y tay t s c...

Nh ng dân chúng thì không ai chú ý n a. Cách đây m y tu n, dân chúng Sài Gòn r t m ng r hoan nghênh t n tình s s p đ c a m t ch đ mà h chán ghét. Các t ng lãnh th y đ c hoan hô nhi t li t, ngậy th t ng r ng dân chúng hoan hô mình. Th t không còn cái l m nào h n !. Đám đông dân chúng ch vui m ng vì tìm l i đ c s t do và nh t là l i h a là Mi n Nam

Viết Nam có triền vãn ngưng chòm dốt đở c trẽn gi c đã kéo dài quá lâu rồi. Dân chúng th t thà t ng r ng s s p đ c a ch đ Di m là có th dàn x p đ c t t c . Nh ng gi đây h th y là cu c chi n ch ng nh ng v n ti p t c mà còn bành tru ng m nh thêm lên, h th y là khó mà có đ c thanh bình và cánh c a T Do v a th y m ra đ c m t lúc thì i đ c đóng i ngay rồi. M t lu t s Viết Nam đ c ra kh i nhà tù, không b tình nghi là có c m tình v i ch đ cũ, đã tâm s v i m t đ c phái viên c a m t t báo i n Paris :

- "Ông b i t bây gi có m t s khác b i t nào v i "lúc tr c" không ? Các cô gái đ i m có th níu kéo khách r t là t do trên đ ng T Do. Còn các quán r u thì ng i h u bàn không còn b b t bu c ph i m c chi c áo b lu tr ng theo l nh c a bà Nhu n a, mà h đ c phép ăn m c theo s thích và theo khuynh h ng riêng c a h . Tôi quên nói là k t nay đ c nh y tuýt m t cách h p pháp n a.. Th t là quá y u !"

Th t ra thì không còn có v n đ h a h n gì v T Do đâu. Các cu c ph thông đ u phi u coi nh đ c d i i sau khi chi n tranh k t thúc. M t "H i Đ ng Nhân Sĩ" đ c thành i p v i nhi m v r t khiêm nh ng là soi sáng Chánh Ph trong m i quy t đ nh. Nh ng r i H i Đ ng n y cũng không đi đ n đâu c . Ng i ta ghi nh n có m t s ng i m i t thiêu. Th t khó mà tin đ c . Theo lu n đ i u chánh th c c a chánh quy n thì "h ch t thái đ vui m ng vì cu c đàn áp Ph t Giáo đã ch m d t". Các đ ng phái chánh tr tái ho t đ ng m t cách khó khăn.

Báo chí thì tràn ng p (trên 50 t báo đ c xu t b n sau ngày đ o chánh, và ch c n có m t lá th gi i thi u c a m t t ng lãnh nào đó là gi y phép ra m t t nh t báo có th đ c phê chu n ngay). Báo chí đ c phép t cáo ch đ cũ. Nh ng n u t báo nào t do ch trích hành đ ng c a các t ng lãnh thì s b t ch thu ngay và v i nh b đóng c a. (vi c này đã x y ra ba i n trong vòng không đ n m t tu n).

Ch đ c a ông Di m dĩ nhiên ph i có nh ng i i m (i i m chính y u nh t là đã làm ph t lòng ng i Hoa K), nh ng ch đ n y đã góp công vào s ra

đời và tin tức của chánh quyền Miền Nam Việt Nam. Chắc đó cũng đã thiếp lập đường hàng rào ngăn chặn bên Việt Cộng, có thể là chưa hiểu hiểu, nhưng cũng là một rào cản. Bây giờ thì không còn gì cả. Miền Nam Việt Nam là một đất nước đang trong thời kỳ chiến mà lại không thấy có chánh quyền nào hết! Dường như ông Diệm, đã có một ý kiến, một cán bộ xã hội và kinh tế, một đường lối chánh trị và một niềm tin. Đã có đường một người: Nhu, người biết làm cho người ta nghe lời, và một người đểu run sợ trước người đó. Nhưng mà như như của ông ta nói ra để đường một người thi hành.

Nhưng bây giờ thì là một nền Cộng Hòa của những người bên ngoài. Người nào cũng là chủ huy hốt mà không có ai là người tuân hành. Thời là của một sự hỗn loạn. Tất cả quy định hành quân sự là hành chánh đểu nằm trong tay "Hội Đồng Quân Nhân Cách Mạng".. Nhưng rõ ràng là những người lãnh đạo của nhóm đường chánh hình như không biết phải làm gì với quy định binh đó. Dân chúng đã tin tưởng rằng các tướng lĩnh khi nắm đường chánh quyền rồi thì phải có quy định để hành động, sau khi đã suy tính với kế hoạch của họ, dù là có quá lâu. Không có gì không đúng! Cuộc đường chánh không phải là một cuộc hành quân "vì" một chủ nghĩa nào đó! mà là để "chống" một chủ nghĩa hành: chủ nghĩa gia đình trị của nhà họ Ngô. Và hành động bên ngoài vũ lực kéo theo 2 án mạng đã tố ra thời sự vô nghĩa. Rồi mau chóng những người không đường chủ bên cho việc này thấy là mình bị đường trị một mặt nghiêm trọng là phải sống theo một chủ nghĩa trình hành động mới, một nghiêm trọng quá cao đời với họ. Nhưng thay vì phải hoạch định một chủ nghĩa thuyết, họ chấp nhận cho bên máy hành chánh cũng như kinh tế chủ yếu, và cho dân chúng tham gia.... Các tướng lĩnh cũng tự giam mình trong văn phòng của bên tham mưu với những cuộc họp họp nghị dài dòng vô ích mà cuối cùng chủ thấy có một quy định để duy nhất đường thông báo cho dân chúng. Đó là "lệnh tịch thu" tài sản của tất cả thành viên thuộc gia đình họ Ngô, còn sống hay đã chết cũng vậy, và của tất cả những người cùng thân cận của họ. Bây giờ chủ còn trông chờ người Mĩ mà thôi.

Nhưng đời sự Cabot Lodge, nắm lòng vì những sự cải và bắt lập rõ ràng của các tướng lĩnh, đã giúp họ cách xa trở lại. Không còn những buổi họp họp quỳn vớt, không còn những cuộc tiếp tân thân mật ở tòa đời sự Miền Nam,

t t c nh ng gì đ cho dân chúng th y đ c , nh t là gia đình h , nh ng ng i quân nhân đó b th t v ng ph n nào vì không quen l nghi danh đ cho nh ng nhân v t quan tr ng. Không đ y 3 tháng sau s thành công n i b t c a cu c đ o chánh ngày 1 tháng 11, vì tuyên b "trung l p" và "thân Pháp", t ng Minh đã b t ng Khánh b t gi và đ i ra kh i chánh quy n , T ng Khánh là m t nhân v t béo tròn, hung t n và đ râu c m, là ng i đ c Cabot Lodge đ a vào qu đ o đ đ i u khi n. Nh ng t ng Minh b gi không bao lâu và chính t ng Khánh đã nài n đ ông Minh tr l i v i ch c v nguyên th qu c gia . Sau vài ngày l ng l , t ng Minh cu i cùng đã ch p nh n. Ông ch c v đó cho đ n ngày 15 tháng 9 1964, nh ng th c t cũng không có quy n hành gì . Vào cu i tháng 10 năm đó, t ng Khánh l i b t ng Không quân l t đ . T ng Minh b đày sang Thái Lan đ i danh nghĩa là "đ i s l u đ ng", ch c v thì gi đ nh, nh ng l ng b ng thì đ y đ . Trong kho ng 4 năm s ng l u vong Bangkok, t ng Minh liên ti p đ c các Chánh Ph sau n y Sài Gòn cho h ng l ng đ i s r t đ y đ . Bi t th c a ông n m vùng ngo i ô Bangkok, nh ng ng i dân Thái g n ông th ng g i là "ông Vi t Nam to con", nh ng đây ông bu n, vì ông nh nhà. Đ gi t thì gi , ông đ c hàng lo t sách lo i trình thám (Proudhon và Mémorial de Sainte-Hélène), nuôi cá và tr ng lan. (ông có c m t b s u t p lan r t đ p). Các b n bè có đ p ghé l i Bangkok đ u có đ n thăm ông. Ông mu n tr v Vi t Nam nh ng Sài Gòn v n làm l gi đ c.. .

Vào m t ngày t t tr i nào đó trong năm 1965, ông ch u h t n i nên đáp máy bay hàng không Thái v Sài Gòn .T ng Nguy n cao K , lúc b y gi là Th T ng, c m không cho phi c đáp xu ng và cho m t phi tu n phóng pháo c h t ng chi c phi c hàng không đ n t n biên gi i Thái Lan, Chi c phi c ph i tr v Bangkok v i t t c hành khách c a nó Vào tháng 5 năm 1967, v n mu n v l i Sài Gòn h n là mu n ho t đ ng chánh tr tr l i, T ng Minh tuyên b s v ng c T ng Th ng vào tháng 9. Nh ng tên ông b g t ra ngoài danh sách ng c viên T ng Th ng và t ng Nguy n văn Thi u đ c c .

Cu i cùng mãi đ n ngày 5 tháng 10 năm 1968 t ng Minh m i đ c phép v

Viết Nam .. Ông đứng gập ngay Tổng Trưởng Thiệu, ngó i đã cầm quyển n 3 năm rồi, đứng c Tổng Trưởng đứng nghì giở ch c v c v n cho Tổng Trưởng. Ông v a t ch i.v a cầu nầu:

- "Tôi đã bít quá v cái món n y Ph Tổng Trưởng rồi ! Tôi đã có l n ch c v n y rồi. Tôi không muốn làm chi c bình ch ng bông bày trên k n a"

Vì các nhà báo thì ông ch tuyên b nh nhàng:

- "Tôi muốn đ ng ngoài m i ho t đ ng chánh tr , trong v trí c a m t quan sát viên."

Một vài tu n l trôi qua, sau đó trong nh ng ngày đ u tháng 11, t ng Minh nêu lên m t ph n đ i "ch ng l i vi c Hoa K ng ng đ i bom ngoài B c Vi t vô đi u ki n" m t đi u mà ông coi nh m t s "đ u hàng" và m t "hành đ ng khuy n khích k x m l ảng" . Một năm sau, ngày 1 tháng 11 năm 1969, ông t p h p các c u t ng lãnh trong cu c đ o chánh đ "k ni m ngày l t đ ch đ đ c tài c a ông Di m". Báo chí đ i l p đã ghi nh n m t cách hi m đ c r ng :

- "m t ng i duy nh t có giá tr l i v ng m t trong bu i h p m t thân m t n y là Tổng Trưởng Thiệu, m t ng i đã có m t vai trò chính y u trong cu c đ o chánh n y." .

Lo âu s thua kém các đ ng nghi p, m t bình lu n gia thân Chánh Ph nghiêm kh c nh n xét là

- "Tôi n đứng u tiên trong lịch sử Việt Nam nôi mà s kính trọng ngườ i ch t là m t đứng u thiêng liêng, thì nh ng ngườ i có trách nhi m trong hai án m ng l i dám tráo lảng nh c linh hồn c a các n n nhân c a h b ng cách u ng r u ăn m ng hành đ ng t i ác c a mình."

Kể tiếp, ngày hôm sau, chúa nhật 2 tháng 11, Tổng Thống Thiệu cho phép cử hành một buổi lễ "Tôn Ng Ni" của siêu cho linh hồn của ông Diệm và ông Nhu, một buổi lễ đ o r t long trọng t i nhà thờ Chánh Tòa ở Sài Gòn, có s tham gia của Tổng Trưởng Thông Tin, đ i di n của Chánh Phủ . Sau buổi lễ , một đoàn khoảng 2000 giáo dân mang hoa đi trong vòng tr t t đ n nghĩa trang Mộ c đ nh Chi, nôi hai anh em Diệm Nhu đ c an táng trong hai ngôi mộ c nh nhau cùng chung đ i m t t m xi măng đúc.Đ c ph ng v n sau đó, ông Tổng trưởng Thông Tin tr l i cho các phóng viên là

"s có một của ông nôi đây là "đ t lòng t ng nh đ n ông Diệm, m t v anh hùng dân t c, m t g ng m t lịch sử của n c Việt Nam đ c l p".

T c kh c các t báo theo Ph t Giáo cho đó là một s "khêu khích". Tổng Minh phá v thành linh s im l ng của chính mình b ng hai b n thông cáo đ t v n đ tính cách đ i di n của Tổng Thống Thiệu. Đ ng th i ông tuyên b ch tr ng t ch c tr ng của dân ý v "m t hình th c chánh tr " th t s cho n n đ c l p qu c gia v s gi i c c a qu c gia Việt Nam là

"không th ng theo bên t hay bên h u mà ph i v trí trung l p, gi a hai th gi i t b n và c ng s n"

Tổng Thống Thiệu x ng gi ng cãi l i ngay:

"Chánh Phủ VNCH đ c thành l p t "t do ph thông đ u phi u" . Tôi thi

*hành sự mà người do dân chúng phó thác cho tôi. Chúng ta đã đi gần đến nơi chỉ cần
thông tin. Trung lập là một điều phi lý, là một hình thức ngây thơ đi đến
điều hàng công sự. Có nhiều chánh trị gia bị các chính trị gia vì vì mục đích thật a
mãn điều công việc cá nhân, để đưa sự đoàn kết quốc gia trở về các kẻ thù".*

Thật là cuộc sống kiêu hãnh đã bắt đầu. Nhưng đó chính là một màn chèo mán trácnh
thời. Cuộc sống chỉ cần sự sống được diễn ra trong tình yêu. Tình yêu Minh là người
im lặng, mỗi năm chỉ đi ra khỏi nhà đôi ba lần để mua chút thức ăn để
mọi người mà thôi. Bị bắt theo điều kiện Chasseloup Laubat không vì thế
mà thiêu hủy công việc của lui tới : bên bè, khách khứa, thân hữu, sự sôi, thực bói,
sự giao mang tin tức đến từ Pháp, Nhật hay Hoa Kỳ , các tình nguyện lãnh khác hay
Tình Yêu Bền vững của họ đầy. Người ta trò chuyện, đánh bài, và uống trà. Khi
ông không tiếp khách thì ông đến "Câu lạc bộ thể thao Sài Gòn " với cây viết
trên tay. Ông đánh quần vợt với mọi người ông nghe sĩ, dân biểu, các tình nguyện lãnh,
các giáo sư , với người Mỹ , với nhân viên ngoại giao của các quán ngoại
quốc.. Ở vùng Đông Nam Á, chính quyền có một điều đặc biệt là tạo điều kiện sống
dây thân ái giữa các điều kiện không phân biệt chính kiến. Và tình nguyện Minh là
một điều kiện chính không bị bắt buộc. Tất cả những người đến với ông ta đều
nhìn nhận là viên chức của tình nguyện lãnh đáng sự này đã già dặn hơn trước nhiều,
và đã thay đổi rõ nét là một người tranh đấu cho "hòa bình". Ông chỉ cần
giống lên khi người ta nói đến "người Mỹ gốc K" (nguyên tác "Tonkinois") Tuy
nhiên đến đến ông Minh cũng thành lập một nhóm chính trị , mở rộng thêm
ra và công nhận những người đến các lĩnh vực tình nguyện để lập. Nhưng người của ông ta và
những người hợp tác với ông đều được phân ra thành 4 nhóm rõ rệt :

- những ông được phép , chính sách hành chính và công cụ tình nguyện, những công
chức già nua bị bắt với những văn hóa Pháp, những người được kính trọng qua
những thủ tục.

- Những sự sôi nổi của các chùa ở Quang và của nghệ sĩ Vũ Văn Mậu, tiến sĩ
sĩ luật, chính trị Phong Trào Hòa Giải ở Quốc Gia (phần đông là Phật Tử),
đều của người Mỹ tài trợ và thao tác từ lâu.

- một số sĩ quan trẻ, giáo sư, nhà báo đi lập, và những công chức chuyên nghiệp có khuynh hướng tiến bộ đã cùng nhau tạo nên Quốc Gia Hành Chánh có liên lạc với Mặt Trận Giải Phóng Miền Nam, những người cộng sản tiến bộ trẻ của cách xã hội Việt Nam, và chính quyền mặt Chánh Phủ Liên hiệp với cộng sản.

- Những cựu tướng lĩnh của cuộc chiến 1 / 11, đã từ lâu đứng ngoài chánh quyền và không có một trách nhiệm quân sự nào, và chính ông Thiệu và chính quyền cộng sản.

Số khác biệt nhau của các nhóm này, tuy cùng đứng ý với nhau về sự ra đi của Tổng Thống Thiệu những có nhu cầu bất đồng về phương pháp áp dụng, và đứng lên lập chính phủ theo đường đi đến mục đích, đã gây thích phần nào những cuộc vận động bất thiện và những lập trường mâu thuẫn của tướng Minh, những hay nghe theo kẻ đi theo nào ăn nói thuyết phục nhất. Vì thế mà sau nhu cầu lập tránh né, bàn bạc, rớt rớt... tướng Minh mới bất thiện loan báo là sự ra đời của Tổng Thống vào năm 1971. Cuộc vận động bất đồng, lúc đó tôi còn ở Sài Gòn. Các quan sát viên ngoại quốc nhìn xét là tướng Minh có vài lợi thế trong chuyện tranh cử: ngoài những nhóm đã nói ở trên, ông còn đứng về phía của Đäc Giám Mục Bình của địa phương Sài Gòn, và của Phong Trào Trung Lập ở Paris của cựu Thủ Tướng Trần Văn Hương, người đã đứng về phía ông, Ngoài ra ông cũng có một người em út là tướng cộng sản Đäng Văn Nhät (1) thuộc "quân đội nhân dân Bắc Việt", điểu này gây thích tại sao đài Hà Nội và đài Mặt Trận không bao giờ tấn công tướng Minh trên những trang truyền thanh.

Có 4 người lo vận động tranh cử cho ông. Hai nhân sĩ là ông Tôn thất Thiệu và ông Nguyễn Ngọc Thạch. Hai dân biểu trẻ là ông Lý quý Chung và Ngô công Đäc.

Trong thời gian này tôi đã có gặp tất cả 4 người này nhiều lần.

- Ông Tôn thất Thiệu sống trong một căn nhà rất đẹp với đầy đủ tiện nghi để xây cất trong một miền vùng đất phát triển rất là chu đáo. Ông là người miền Trung, trẻ trung và nóng tính, có giọng mặt quý phái, thuộc mặt

gia đình quý t c Hu . Là m t con ng i kiêu k và kiên quy t, ông nói thành th o ti ng Anh và ti ng Pháp. M t vài ch đ u đ c bi t :ông có m t ng i anh em là t ng trong Không Quân B c Vi t; ông có liên l c ch t ch v i c quan tình báo Anh, và không thích ng i Mi n B c (nguyên tác: Tonkinois). Ông b t đ u đi vào con đ ng chánh tr trong ch c v Tuy Viên Báo Chí và thông đ ch viên chánh th c c a T ng Th ng Di m. Không đ ng ý v i nh ng ph ng pháp và m c tiêu c a T ng Th ng , ông t ch c và đi Th y Sĩ đ hoàn t t h c v ti n sĩ v khoa h c chánh tr . Sau đó ông là B tr ng c a Phó T ng Th ng H ng, nh ng nh n th y ông n y quá l c h u và thi n c n nên l i t nhi m m t l n n a và nh y sang phía đ i l p. Bây gi thì s ph n c a ông đ c g n li n v i s ph n c a t ng Minh D ng, ông t ch c các bu i ph ng v n và thu x p các bu i ti p xúc v i dân chúng cho t ng Minh, đ ng th i ông cũng đi đ y tr ng đ i h c Ph t Giáo Sài Gòn và c ng tác v i t báo Kinh T Vi n Đông c a Hong Kong. Ông nói v i tôi :

- "Tôi ch p nh n y m tr cho ông Minh vì ông là m t t ng lãnh bi t ch p nh n uy quy n hành chánh đ i v i quân nhân . Ông hi u rõ v tính cách pháp lý, và bi t tôn tr ng dân chúng. Ông ta mu n ch m đ t cu c chi n và nói chuy n v i "M t Tr n". Còn ông Thi u l i là ng i c a chi n tranh. Ông ch t n t i và s ng đ clà nh vào chi n tranh và s y m tr c a ng i M , c v n và tr l ng cho ông ta và áp đ t cu c chi n đ i v i chúng ta. N c Vi t Nam ph i ch m đ t không còn là m t "tr i lính" hay m t nhà kho kh ng l ch a đ y đ ng c chi n tranh do m t b n côn đ đ n đ n m c quân ph c đ u hành, m t b n ng i ch có m t công tác chính y u là "đ m xác ch t" . Các t ng lãnh c a chúng ta th ng hay quên r ng nh ng xác ch t l nh c ng mà h x p lên bàn nh nh ng con th mà h đã đi sẵn đ c, không ph i là nh ng con thú v t mà chính là nh ng ng i Vi t Nam nh chúng ta ."

Khi tôi l u ý v i ông là:

"trong cu c đ i binh ngh p c a mình, t ng Minh cũng th ng ph i làm nh ng b n t ng k t t ng t , và lúc ông có chánh quy n trong tay các t ng b tr ng dân s c a ông không th làm gì đ c n u không có ý ki n c a

Hỡi Đáng Quân Nhân Cách Máng gám toàn là táng lãnh . Hán náa bán Viát Cáng mái ngày cũng đáu có thông báo nêu lên con số hàng trăm binh sĩ và nháng viên chức Chánh Phá bá há gát..."

thì ông Tôn thát Thián cáng quyát ngăn tôi lại ngay và nói :

- " Chá có nháng ngá i ngu xuán mái không cháu thay đái quan đáng m hoác không có khá năng rút táa nháng bài học tá nháng số thát bái cáa há. Táng Minh đấtáng bá thát sáng và láu đáng, nên có thì gá suy gám. Bây gá thì ông đã biát rõ là không phái chá tăng thêm các số đoàn, không phái chá khóa mám báo chí, hay tăng quân số cho cánh sát là có thể cai trị đát náng cá đá đâu. Dĩ nhiên là ông không hiáu nháu vá kinh tá và cháa có mát ý kián nào chính xác vá các bài toán quác tá. Nháng đã có chúng tôi ở đây đá giúp đá và háng đán cho ông. Đáu quan trọng là ông ta có thể tái lập lại số Tá Do cho nán Dân Chá và khóa các háng súng lại. "

- Mát vá cá ván khác mà táng Minh tháng nghe theo là ông Nguyán ngác Thá, mát ngá i khôn khéo và ít danh thép hán. Là con cáa mát đái đán chá Mián Nam , ông là mát quan chức già, khôn máu, khôn ngoan, lách lám, luôn táng cáng . Dáng tháng Pháp, ông là mát "chác số c" cáa giáo phái Cao Đài, và bí thá cáa vá toàn quyền Đáng Decoux, ká đó là cáng số viên cáa ngá i Nhát và đã nháu lán ở cháng vá táng nháng táng cáng khi đi táp số mát khóa trong báng bián vá Viát Minh. Táng Tháng Diám rất quý trọng ông nên đã đáa ông đi nhán chức đái số đáu tiên cáa Viát Nam ở Nhát Bán, sau đó lại gái ông vá giao cho chức vá Táng táng Bá Kinh Tá, và cuối cùng là Phó Táng Tháng . Sau đó nháng háp tác vá nháng ngá i đáng chánh ông Diám ngày 1/11/63 ông lại káng ngháp ngá i đã báng và nâng đáng ông trong chức vá lãnh đáng Chánh Phá không khó khăn gì ! Qua nháng giai đáng khác nhau trong cuộc đáng ngháp vá cáa mình, ông Nguyán ngác Thá đã gá đáng mát số lán kinh nghiệm cho nháng chuyán công cáng, mát há tháng tin tác rất tát, mát số ngá há đáng lác cáa các há viên há Tam Đáng và nháng ngá i táng bán ở Paris, mát vài bán bè còn sót lại trong nhóm lãnh đáng cáng số ná, nháng liên háng tát vá các trung tâm dịch vụ và mát vài nhóm chánh trị

Nh t B n, và nh ng tài li u m t đ c c p nh t r t c n th n.Tính ông v n ng i th n tr ng, l i thêm dè d t vì hoàn toàn b l ăng tai, ông xa thành ph trong m t ngôi nhà kín đáo nh ng sang tr ng, có khá nhi u ng i ph c đ ch tuy luôn m c áo b ngoài nh ng khó che đ u đ c súng l c đeo th t l ng , ngay c lúc m i trà . Khác h n v i ông Tôn th t Thi n th ng thích trình bày dài dòng ki u tri t lý - s h c, v i nh ng lý lu n bi n ch ng, ông Nguy n ng c Th hay dùng nh ng câu ng n g n nh ng đ y thuy t ph c. V i m t n c i ranh mãnh, ông nói:

- "T hai năm nay ng i M và ng i T u đã kín đáo g p nhau . Cách đây 2 tháng h đã công khai hóa nh ng m i quan h gi a h v i nhau. Bây gi thì h liên l c đ i n tho i v i nhau h ng ngày. R i đây h s ăn chung v i nhau m t bàn . Ông Thi u là h n s i trong tô canh c a h . Dĩ nhiên là h c n ph i v t b h n s i đó n u h mu n ăn chén súp đó m t cách yên lành.Đ i v i "k ho ch 7 đ i m" c a M t Tr n đ a ra, ng i ta ch nê u lên 2 ch đ không đ ng ý :

- chuy n rút quân t c kh c c a Hoa K và chuy n ra đi c a ông Thi u.Đ i m th nh t s đ c gi i quy t không xa. Ng i M ra đi, v i c n y không có gì ph i bàn cãi n a. Ch còn l i đ i m th hai. Ch ng trình và đ tài tranh c c a chúng tôi đ c đ t trên s v ăng h i hòa bình v i 2 lý do :

Tr c h t b i vì b t bu c các cu c chi n ph i đ c ch m đ t . Ng i ta không th v a nói chuy n ích l i v i nhau mà v a b n nhau.Th đ n b i vì chúng tôi ch c ch n r ng ông Thi u không th c ng l i n n hòa bình bao lâu n a . Ông ta là m t ng i ch ng c ng s n nh ng thi n c n còn h n c ng s n n a. Và ch đ c a ông nói là ch ng c ng s n nh ng hành s cũng máy móc gi ng y nh h v y. L c l ng quân s , hành đ ng tâm lý chi n, và c nh sát có m t kh p n i... T t c k t c u chánh tr c a ông Thi u đ u đ t tr ng tâm vào chi n tranh. Và chi n tranh gi i thích t t c , và ch ng minh cho t t c . Nh ng s hy sinh, đòi h i ngân kho n, s l m phát, các s tr n áp, kh ng b nh ng ng i đ i l p ... Ch m đ t đ c chi n tranh là t t c k t c u đ u s p đ theo h t. Không có gì gi n đ cho b ng !"

- Ông Lý quý Chung, tr ng nhóm tr , là m t ng i có c ch lanh i và ăn nói d dàng. Xu t thân t m t gia đình khá gi . Đ ng B ng sông C u Long, tu i vào kho ng trên 30, t t nghi p tr ng Qu c Gia Hành Chánh, tiên kh i ông là giáo s sinh ng (Anh và Pháp), tr c khi nh y vào làng báo nh m t t ng biên t p viên cho nhi u t báo. Sau đó ông ra m t t nh t báo cho chính mình: t "Ti ng Dân". Chính trong t báo nh y ông đ t i rõ ràng "**t n bi k ch c a nh ng ng i Vi t Nam đ ng ngoài cu c chi n**"

, b k t gi a 2 kh i đ i kháng, và t đó ông đ a ra ý ki n thành l p "l c l ng th ba". Năm 1966 ông đ c c dân bi u, và nhanh chóng n i ti ng qua nh ng cu c can thi p gay g t và liên t c v i "chánh quy n quân s ", đ ng th i t p h p và thành l p m t nhóm 18 dân bi u đ i l p r t năng n . Lúc nào không có m t trong Qu c H i thì ông thích ng i phòng trà Givral đ ng T Do, n i h n hò thích nh t c a các nhà báo M mà ông tìm cách nh p b n. Ông th ng nói v i tôi :

- "Các nhà báo ngo i qu c là ph ng t n duy nh t c a chúng tôi đ m n p n i "s t de" đ y h i mà T ng Th ng Thi u đã đ t trên đ u c a chúng tôi cho ra b t h i nóng. Nh ng câu chuy n và nh ng tin c mà chúng tôi trao đ i v i h th ng là kh i đ m c a các cu c đ u tra giúp đ a ra ánh sáng nh ng v tai ti ng và nh ng chuy n buôn u mà Chánh Ph mu n ém nh m."

- C u dân bi u Ngô công Đ c , 39 tu i, đ p trai, trác táng, tính h i ngông và r m, là m t nhà doanh nghi p và anh có m t ch đ ng riêng bi t trong sinh ho t chánh tr . Mi n Nam. Anh là cháu c a Đ c Cha Bình Giám M c đ a ph n Sài Gòn, cha anh là m t ng i công giáo b Vi t C ng hành quy t vào th p niên 50 vùng Trà Vinh, m t t nh cũ c a Cam B t bên b sông C u Long. Anh có tài hái ra ti n nh ng cũng xài ti n ra nh n c . Anh đã tu n t là ch báo, th u khoán , và c b c r hàng có giao kèo cho ng i M , đ c c dân bi u năm 1967. Sau khi th t c năm 1971. thành l nh anh tr thành ng i c a th i cu c khi anh sang Paris (Pháp) và trình bày k ho ch "hòa bình" c a anh :

- "Việt Nam Hóa" là đ̣c tài c̄ng (+) v̄i chīn tranh". T̄ đ̄o gīi quân s̄ đã līt anh vào lōi "b̄i bút" c̄a c̄ng s̄n, và anh đã tr̄ thành k̄ thù c̄a ch̄ đ̄ ông Thīu. T̄ "Tin Sáng" c̄a anh nhīu l̄n b̄ t̄ ch thu, nhà c̄a anh b̄ cho n̄ bom và xe c̄a anh b̄ đ̄t. Anh vīt nhīu bài theo nhu c̄u c̄a báo chí M̄ và Pháp. B̄ c̄nh sát qūy r̄y quá m̄c, anh đành ph̄i ch̄y sang Pháp t̄ n̄n, trong lúc t̄ Tin Sáng c̄a anh v̄n tīp t̄c đánh phá không nḡng ch̄ng s̄ đ̄c tài c̄a ông Thīu. T̄ Paris n̄i anh đã tăng thêm s̄ liên l̄c v̄i các phái đoàn c̄a c̄ng s̄n B̄c Vīt, c̄a M̄t Tr̄n, và c̄a nhóm trung l̄p, anh đã gīi v̄ nh̄ng b̄n t̄ng trình dài nh̄m phân tách tình hình giúp t̄ng Minh. Nh̄ng nḡng ch̄ng đ̄i anh th̄ng bīt v̄ anh r̄t rõ, nên r̄t nḡc nhiên khi th̄y anh vīt trên dīn đàn c̄a t̄ Le Monde nh̄ng bài r̄t đ̄c s̄c v̄i m̄t cú pháp quá điêu luȳn, trong khi b̄n thân anh th̄ng nói tīng Pháp ḡn nh̄ không có quy t̄c nào h̄t. S̄ th̄t là khi nói chuȳn v̄i anh ta nhīu l̄n, tôi nh̄n th̄y trình đ̄ h̄c v̄n c̄a anh ch̄ c̄p tīu h̄c mà thôi. Trong v̄n đ̄ chánh tr̄, kinh nghīm cho th̄y là th̄ng ch̄ c̄n có gan, vài ý kīn hay .. và m̄t ít tīn. Sau đó nh̄ng cây vīt hay s̄ tìm đ̄n không khó l̄m.. (sau đó anh phát đ̄ng phong trào "ph̄n chīn" m̄nh m̄ ngay bên M̄ và Pháp tīp tay cho k̄ hōch xâm chīm Mīn Nam Vīt Nam c̄a c̄ng s̄n B̄c Vīt).

Cūc tranh c̄ năm 1971 kh̄i đ̄u b̄ng đ̄c v̄ng và s̄ não nhīt. Hai bên hīn dīn đ̄i ch̄i nhau mãnh līt..Không khí căng th̄ng l̄i tăng thêm ḡp b̄i khi m̄t t̄ng c̄ viên th̄ ba nh̄y vào cūc : t̄ng sáng giá Nguȳn cao K̄. Có nhīu phòng trà b̄ đánh b̄ng ch̄t n̄, 15 chīc xe M̄ b̄ đ̄t ch̄ trong vòng 10 ngày, Hòa th̄ng Thích thīn Hoa kêu ḡi "m̄t trīu đoàn viên" thūc phong trào Ph̄t Giáo đ̄u tranh c̄a n̄ Quang h̄y đoàn k̄t l̄i, hàng ngàn th̄ng ph̄ binh đ̄i nón lá v̄ đ̄ m̄i kh̄u hīu ch̄ng M̄ t̄p trung tr̄ c̄ tòa đ̄i s̄ Hoa K̄, th̄ng ngh̄ sĩ Mc Govern, nḡng ch̄ tr̄ng "hòa bình" tình c̄ ghé ngang Sài Gòn b̄ vây trong m̄t nhà th̄ và b̄ m̄t đám đông giáo dân ch̄ng c̄ng h̄m đ̄a treo c̄; sinh viên và c̄nh sát đ̄ng nhau, bom xăng ch̄ng l̄u đ̄n cay, Nhà kīng, tr̄ s̄ c̄a T̄ng Liên Đoàn Lao đ̄ng, thân Chánh Ph̄ b̄ các c̄u chīn binh đ̄t phá và t̄n công b̄ng c̄t mìn.... Chánh tr̄ Vīt Nam đang xūng đ̄ng !M̄t nhóm đ̄i tá tr̄ thân T̄ng Th̄ng Thīu đ̄ h̄t trách nhīm cho đ̄i l̄p và đ̄c bīt là t̄ng Dương Văn Minh. M̄t v̄ trong nhóm nói v̄i tôi :

- " Ông Minh D ng bình dân th t vì ông không có làm gì h t. Ông là m t ng i t t, không ai nghi ng đ u đó, nh ng trong quân đ i ông không đ i đ n cho ai c . Khi ông sang Thái Lan năm 1964, cu c chi n th t s ch a b t đ u. Trong su t 7 năm li n, ông ch ch i qu n v t và tr ng hoa lan. Trong lúc đó thì đây chúng tôi ph i chi n đ u và chi n đ u r t kh c li t. M t th h ch huy khác tr h n và tân ti n h n đã thành hình nh đ c trui r n trong a đ n, trong chi n đ u. Đ i v i các sĩ quan đó, ch s cũ coi nh không còn n a! "

Còn Tôn th t Th n thì i khác. Ông ta là m t ng i thông minh th t nh ng có quá nhi u tham v ng và b t m n vì th y không ai b t đ n tài năng c a ông. Th t là m t ng i đ i p c ch p.. Đ i v i ông ta t ng Minh ch là m t cái đ u đ cho ông qu ng cáo thoi không h n không kém ! Cái mà ông Thi n nh m vào trên h t ch là cái gh Th T ng. Lúc nào cũng th y ông nói đ n dân chúng, nh ng ông có b t dân chúng là ai không đã ? Ông xu t thân t m t gia đình hoàng t c, tr u th n và chuyên ch y áp phe, Chân ông không bao gi ỉ m, tay ông không bao gi dính b n. Ông cũng không bao gi ỉ trong quân đ i . Nh ng ng i trí th c Vi t Nam c ông đó hay h c c còn cao h n ông g p b i ả nói vanh vách còn có c ngàn ng i , M cũng nh ỉ Pháp... Hàng ch c ông trong s n y h p nhau i âm m u chuy n n y chuy n n , nghĩ r ng ch có mình m i có m t công th c duy nh t kh dĩ mang i "hòa bình" . Các ông đó không đ ng ý nhau chuy n gì h t, tr m t chuy n, đó là "nhu c u thay đ i ch đ ", dĩ nhiên v i đ u ki n là h ph i có đ c gh T ng b tr ng nào đó trong thành ph n m i c a Chánh Ph . Nh ng chúng tôi không mu n nh v y ." H là nh ng ng i ch a t ng b t s ng ch t nh chúng tôi . H ch a t ng bao gi chia x n i đau kh c a chúng tôi . H ch a bao gi b t tr giá b ng máu nh chúng tôi .

Dân chúng không b n tâm đ n nh ng lý thuy t đ s c a nh ng ng i huênh hoang nói v i h t trên cao và t ngoài xa. Dân chúng ch mu n đ c b o v , mu n đ c vĩnh vĩ n thoát kh i vòng kh ng b và h n đ n nh đ a ng c. Chúng tôi đã đem i cho h s an ninh, s t do u thông, và h đ c g t l a m t cách th c t . H s theo chúng tôi.

"Các nhóm chánh tr gia tr ng gi đó c a Sài Gòn v n b t r ng h không tác đ ng đ c đ t n c . Nhóm Ph t Giáo đ u tranh c a chùa n Quang

làm gì có "h ng tri u tín đ " sau ng h ? Kho ng 30 ngàn là cùng , và ph n đông các s sãi đang r t b n r n trong công tác quyên góp tỉn b c hay đang đ u c trong v c mua bán đ t đai. Khi qu quy t là h có m t c ư ng chánh tr m i, không màng quy n i, thì ho c h ch là nh ng ng i không ư ng, ho c h là nh ng ng i chuyên nghi p không có n m tin. " Nh ng r i t c đ u ph i tin ch c đ u n y : N y quân nhân chúng tôi buông súng xu ng, thì đ i m t v i c ng s n h không đáng m t gram nào h t. Ho c h s ch u khu t thân làm bù nhìn hay tôi ư cho c ng s n , ho c h s b c ng s n thanh toán. Và đ n ngày đó thì không còn m t ng i phóng viên báo ngo i qu c nào đ đ ặng giùm nh ng i kêu ca hay ch trích cho h !"

Chuy n tranh c T ng Th ng gi a hai ông Thi u và Minh cu i cùng không có n a. Ngày 23 tháng 10 năm 1973, m t tháng r i sau đ t v n đ ng r t n ào sôi đ ng, t ng Minh cho là "cu c b u bán s p t i ch là m t trò h " nên thành l ́nh rút tên ra kh i danh sách ng c . Ngay sau đó t ng K cũng rút tên không ng c n a. Ông Thi u đ ng nhiên không còn ai là đ i th n a và tr thành "đ c di n" Cu c b u c T ng Th ng b phá ho i ng m nên đ ng nhiên tr thành m t cu c bi u quy t thông qua c a dân chúng mà thôi. S rút lui c a t ng Minh làm cho m i ng i đ u ng c nhiên, b b n, thân h u, và k c đ i th . Ai cũng đ ng ý là t ng Minh có m t quy t đ nh quá h i h t. Nh ng nhóm sinh viên t ng ng h hành đ ng c a ng i lãnh đ o Mi n Nam đ u gi n đ vì quá th t v ng. M t trong nh ng tr ng nhóm, anh Ng c, 26 tu i, sinh viên năm th năm ngành Y, ch a h t gi n :

-"Chúng tôi đã v n đ ng m y tháng nay cho cu c b u c này, chúng tôi đã b c h c hành, su t đêm đi gõ c a ư ng nhà, đã in truy n đ n v n đ ng, lo so n ư ng ư m b u ng , ư ch c các bu i h p... Chúng tôi đã b c nh sát đánh đ p. nh u em đã b b t. T t c công v c làm c a chúng tôi đ u nh m vào ông Minh D ng, Ông ta đã cam k t đi cho đ n cùng và thành l ́nh, không báo tr c gì c , ngay trong lúc cu c v n đ ng đang th c s b t đ u thì ông ư i buông b chúng tôi ".

Thống lĩnh sĩ Đông, mặt Phút Tôn hòa, các nhân khoa học còn nghiêm
khắc hơn, rút chòm râu nhúng đũa đo, ông nói :

*"Tôi không thích Tổng Thiệu và phương pháp làm việc của ông ta .
Nhưng tôi thì chỉ không nghe họ nói về Minh. Về phương diện sức khỏe ông to
con mạnh khỏe thật đấy nhưng hoàn toàn kém thông minh trên phương diện
chánh trị . Nhìn bề ngoài thì thấy ông có vẻ ung dung và bình tĩnh đâu ngờ
lại có những phần không chính chắn như vậy. Ông ta vừa là một
chính minh đi u đó hôm nay đây"*

Ông Võ Văn Hối, cựu chánh văn phòng của ông Diêm, vừa là một chỉ y theo
tổng Minh mấy tháng nay đã xác nhận :

*"Tổng Minh là một người can đảm và trung thực, có đức độ và lòng tri. Chúng
tôi là bề tôi và bề tôi tranh đấu của ông, chúng tôi là những người đi tiên
đầy làm việc và sẽ rút lui của ông ta. Chung quanh ông toàn là những nhân
vật hàng đầu Việt Nam này, ông lại là một tài trợ rất mạnh và hy vọng có thể
tập trung tất cả các lực lượng để lập thành lập một đảng chính trị lớn.
Tôi đoán chắc là qua sẽ rút lui này ông đã mất hết cả may. Trong vòng 4
năm nữa chắc chắn sẽ là quá muộn. Nhưng ông rất chán vì những áp lực
của Tổng Thiệu đối với người của ông, đối với báo chí, đối với hành
chánh cũng như đối với quân đội. Và dù sao chúng tôi cũng không thể nói
hết được những lý do thật sự thật kín của sẽ rút lui này. Ông Thiệu có vô số
phương tiện để cho ông được thành công. Ông có biệt là Việt Nam có một
câu nói gì không? "Vai mang túi bạc kè kè Nói bậy nói bạ người nghe
thiệu u gì "*

Nhưng "lý do thật kín" mà ông Hối vừa nói đó quả nhiên đã có một vai trò
không nhỏ trong quy trình nhấc cuốc của tổng Minh. Vừa là một màn chiến
địch tranh chấp, người của M lo lắng mưu cho cuộc tranh chấp Tổng Thiệu phải
có một vài dân chúng nên đã tiếp xúc với tổng Minh. Đợi sẽ Bunker theo người
ta nói đã mong muốn có một cuộc tranh chấp tay đôi giữa hai người của viên nên

đã tài trợ cho t ng Minh đ ông n y có ph ng ti n v n đ ng tranh c . Vì c n y đ c th c hi n vài ngày sau đó b ng m t tín đ ng th 200 tri u đ ng g i vào ch ng m c đ c m ra cho ông Đông Kinh Ngân Hàng (qua trung gian c a m t k ngh gia Nh t B n). Ông Minh đã lãnh ra 100 tri u tr c đ cho các chi phí đ u tiên. Tòa Đ i s Hoa K ể c tính là t ng Minh s đ c m t t l vào kho n 30 đ n 40 ph n trăm trong t ng s phi u b u. Nh v y là đã quá đ p và quá t t cho cu c b u c r i. Ông Thi u s đ c đ c c không có gì khó khăn l m và t ng Minh s có m t t m vóc chánh tr kh quan h n đ giúp ông lãnh đ o m t đ i l p v ng ch c. Tuy nhiên trong nh ng ngày đ u c a tháng 10 năm đó, m t ch th m t c a Hà N i (văn phòng trung ng trong B Tham m u c ng s n ph i h p đ u tranh chánh tr và quân s ị Mi n Nam Vi t Nam ,) do c quan ki m thính c a M gi i mã đ c, ra l nh cho "t t c cán b đ ng viên thu c m i c c u c a Vi t C ng ị Mi n Nam ph i đ n phi u cho t ng Minh." T l s phi u b u do Vi t C ng ki m soát đ c ể c tính kho ng 15 % c a t ng s , nh v y k t qu b u c s có th b hi n t ng "ng a v ng c", ph n th ng có th ng v t ng Minh thì Sài Gòn s có nguy c có m t Chánh Ph trung l p, Chánh Ph n y s đ t l i v n đ "s có m t c a quân đ i M ị Vi t Nam " . Do đó ông Bunker báo đ ng ngay cho Hoa Th nh Đ n . đây sau khi tham kh o l i v i ông qua đ n tho i đã quy t đ nh b t ph ng ti n tài trợ cho t ng Minh. Và khi ông Minh đ n Ngân Hàng Đông Kinh đ rút ti n thêm l n th hai, thì ngân hàng t ch i và ng i ta đã tr l i cho ông là ch ng m c đã đ c k t toán. Ngày th năm 19 tháng 10 vào bu i sáng vài gi tr c khi ông ti p xúc v i ông Bunker, lúc ông n y v a t Hoa Th nh Đ n tr v thì t ng Minh l i b m t đ n đầu n a: M t thông cáo t chùa n Quang đã báo cho ông bi t là sau 3 gi th o lu n, t t c 7 v s đ i đ n cho phong trào Ph t Giáo C i Cách (Ph t Giáo đ u tranh mà t ng Minh nghĩ r ng s hoàn toàn đ ng sau l ng mình), đã quy t đ nh ch m đ t s ị ng h ị ng c viên D ng văn Minh (v i 6 phi u thu n 1 phi u ch ng c a th ng t a Thích thi n Minh). Trong văn th thông báo quy t đ nh n y cho t ng Minh, các S đ ng th i cũng cho ông bi t nh ng lý do đ a đ n quy t đ nh ch m đ t s ị ng h n y nh sau :

- "Phong trào tranh đ u c a n Quang đã b ra 4 năm đ tái l p l i đ i ngũ cán b , vì t ch c và các ph ng ti n c a h đã b đ p tan trong th i k "

tranh đấu của chúng Chánh Pháp năm 1966. Chúng tôi xét thấy rằng ông Minh không có một cơ may nào để có được và chúng tôi không muốn bỏ lời khuyên vào những hành động của đoàn quá khích nữa để chúng tôi bước ra ngoài vòng pháp luật và phải hình thành những đòn trả thù những kẻ của chánh quy lúc đó. Phong trào không cần không vì những bước máy vì những của mình, để đến hết phần những tiền và ngân khoản vào cuộc của dân bị ở Quốc Hội, để đó Phong Trào muốn mong thành lập để có một khi để lập quan trọng những đã có ở Thiên Ngai, khi đã có thể cần bước vào hành động của chánh quy trong khuôn khổ hợp hiến."

Như vậy là các ông chánh trị trong khi ở Miền Nam Việt Nam được chia ra như sau: Quân đội, Công chức hành chánh, những Phật tử ôn hòa, những Phật tử đấu tranh của ở Quang, những người di cư từ Miền Bắc 1954, những người công giáo, Mặt Trận Giải Phóng và thân hữu của họ, và các Giáo Phái. Quân đội thì đã là một khi sau những Thế chiến Thứ hai, và Hành chánh thì dĩ nhiên phải tuân theo ông trời. Các Phật tử

ôn hòa vẫn có một giao hảo tốt với Chánh Pháp và lúc nào cũng đứng ngoài một tranh chấp chánh trị;

Những người ở Miền Bắc di cư thì ông hình thành ở Miền Nam từ sau cuộc đảo chánh 1963 và cái chết của Thế chiến Thứ hai thì chúng hình thành ở Miền Minh.

Giáo phái "Hòa Hảo" rất đông và rất mạnh ở các tỉnh miền Tây thu hẹp vùng Đàng Bàng sông Cửu Long thì không bao giờ quên các cuộc hành quân giải phóng của những Miền để vào hình vào những năm 1955 và 1956 trong "chiến dịch diệt giáo phái".

Phong trào Phật Giáo ở Quang, rất mạnh ở miền Trung và ở nhiều thành phố lớn trong những năm đầu tiên là một lực lượng tôn giáo và chánh trị có tổ chức, một lực lượng duy nhất mà những Miền có thể dựa vào.

Số rút lui bất thành linh và không ai chờ đợi, đã giết chết những con số không thể có một hy vọng của ông ta, làm cho ông không có một con đường nào khác ngoài một kết quả của họ hình thành vào phiêu lưu của chúng số.

Không còn để phần những tài chánh (ông không muốn phiêu lưu với tiền riêng của mình và ông cũng không để), ông bỏ một vài đầu của người Miền, và bỏ

những ông mình tốt nhất rồi, những ông Minh đành phải chọn con đường bỏ cuộc "rút lui" mà thôi.

Ngày 3 tháng 11 năm 1971, Tổng Thống Thiệu không có đi thi, để các vị 94% số phiếu bầu. Tổng Thống Minh cho ra một thông cáo theo đó ông tuyên bố:

"không hợp tác với một chế độ đã mất hết danh dự và tất cả phẩm cách."

Thiệu là người đó coi những ông Minh đã mất tất cả. Dù sao thì ông cũng bắt đầu đi qua sa mạc một lần nữa hai ngày. Họ bắt các người lính ông - người trẻ một vài bạn thân thiết - không biết được những lý do thật sự và thậm chí khi ông phải rút lui... đã tránh xa ông. Ông nói đi nói lại với những người thân:

"Chánh trị là một cơn ác mộng!"

Ông lại đọc sách trở lại. Nhân vật De Gaulle làm ông bị quyên rũ.. Theo những ông bạn những ông Minh gần như tất cả mình ngoài vòng của chế độ Cộng Hòa. Ông sống như vậy suốt trên 3 năm, ghi lại trong các tài liệu hành động của chế độ với những ngôn ngữ gay gắt, kêu gọi một sự tái lập một nền dân chủ thật sự và sự thi hành nghiêm chỉnh Hiệp Định Ba Lê. Các nhóm khác nhau thu hút các người lính ba người bắt đầu đưa vào ông trở lại. Ông cũng tham gia tiếp với các vị chánh trị của tòa đại sứ Pháp, ông Brochand, một người dân miền Nam nước Pháp, lãnh đạo những ranh mãnh, rất khôn khéo trong việc đứng lên những hợp chánh trị, là người của ông Froment-Meurisse, Giám đốc Á Châu Sĩ Quan Quai D'Orsay (Phủ Thủ tướng Pháp) Ông Brochand đã tin cậy chỉ định những người của Miền Bắc tiếp nhận năm rồi. Những sự giao thiệp của ông ta với những ông Minh kèm theo với một đi đi đến đến của tòa đại sứ Pháp đã làm cho người Việt Nam làm những ông rút lui những ông Minh được Ba Lê người họ sự là một người viên chức CPLTCHMN chấp

nh n . Ch m i cách đây vài tháng thôi., các thành viên c a phái đoàn đi u tra thu c Qu c H i Hoa K đã có ti p xúc r t lâu v i ông Minh và đ ng viên ông ta nên ho t đ ng chánh tr tr l i . Ông cũng ch nghe v y thôi. Ng i c v n lão thành c a ông là ông Nguy n ng c Th đã qua đ i r i vì b nh ung th . Còn ông giáo s chánh tr c a ông Minh, là ông Tôn th t Thi n l i l c kia, sau khi b t đ c ng n gió t tòa đ i s Anh và xét th y chi n th ng c a B c Vi t đã g n k và không sao tránh kh i .. nên ông ta thu x p và v t đi êm trên m t chi c phi c c a H i H ng Th p T Riêng v phía các t ng lãnh b n c a ông Minh thì luôn luôn lúc nào cũng nghi ng đ i v i c ng s n B c Vi t , nên đã khuyên ông ta nên c n th n. Ch riêng có ngh sĩ năng đ ng Vũ văn M u, ng i hay ti p xúc v i ông r t th ng, và nhóm "tranh đ u tr " c a Lý quý Chung đã thúc h i ông hãy n m l y chánh quy n và "đ a ra nh ng đi u ki n".

Trên th c t , t ng Minh không ph i là m t nhà chánh tr .Lúc nào ông cũng ch mong mu n là m t ng i hòa gi i và ch mu n đóng vai trò hoà gi i! Và hi n nhiên t lúc ông th t b i năm 1971, ông có th s có m t vai trò nào đó khi nào Mi n Nam Vi t Nam đ ng tr c m t th m h a. Qu nhiên, bây gi chính là lúc chuy n đó đang x y ra. Đ ng ý nh n th y là tại h a mà T ng Th ng Thi u ph i gánh m t ph n l n trách nhi m, b n bè c a t ng Minh và m t ph n c a các đ i th c a ông mu n ông ph i c u l y nh ng gì còn có th c u đ c . Sau nhi u ngày m c c gay go và đôi khi c ng r n v i ông T ng Th ng H ng già nua, cu i cùng t ng Minh cũng đã nh n đ c đ y đ quy n hành. Chánh Ph c a ông đã đ c thành l p. Trong vài gi s p t i đây, ông Minh s vào chi m l nh Dinh Đ c L p. B n bè thân h u c a ông vui m ng h n h . Sau nhi u năm b l u đày, th đ i l p và b h t h i, cu i cùng t ng Minh cũng l i tr l i là v nguyên th qu c gia ... và nh ng ng i đã thúc đ y và đ a ông ta lên nh m t món hàng r i đây s có th đ c ng i vào các gh d a nhưng đ Nh ng li u s đ c bao lâu đây?